

OKULLARDAKİ PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK (PDR) HİZMETLERİ

Eğitimde öğretim ve yönetim etkinliklerinin dışında öğrenciye dönük hizmetlerin tümüne öğrenci kişilik hizmetleri denmektedir. Bu hizmetlerin merkezinde ve temelinde PDR hizmetleri olmak üzere kredi, burs, sağlık, özel eğitim ve sosyal yardım gibi çeşitli hizmetlerden oluşmaktadır.

Günümüzdeki eğitim anlayışında her öğrencinin bireysel farklılıkları olduğu kabul edilerek öğrenci merkezli eğitim öğretim ortamı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle eğitimi tamamlatıcı ve destekleyici bir hizmet olan PDR hizmetlerine önem verilmektedir.

Okulda PDR hizmetleri, öğrencinin kendini daha iyi tanıması, özelliklerinin farkında olması, kendisine açık olan fırsatları ve seçenekleri tanıması, kendisi için gerçekçi kararlar alabilmesi, potansiyellerini geliştirebilmesi, karşılaştığı engel ve sorunlara karşı uygun baş etme becerileri gösterebilmesi ve çevresine uyum sağlayabilmesi için yürütülen psikolojik yardım hizmetleridir. (Kaya,2004;sayfa 64)

Okullarda yürütülen **psikolojik danışma** ve rehberlik hizmetleri uzman bir psikolojik danışman tarafından yürütülmesi gereken hizmetlerdir. Fakat okuldaki psikolojik danışmanın okuldaki diğer personelin yardımının almadan bu hizmetleri sağlıklı bir şekilde yürütmesi mümkün değildir. Özellikle öğrenciler hakkında çeşitli bilgilerin toplanması ve onlara götürülecek hizmetlerin planlanmasında öğretmenler psikolojik danışmanlar için önemli birer başvuru kaynaklarıdır. Okullardaki psikolojik danışman, okul müdürü, müdür yardımcısı, sınıf rehber öğretmeni ve ders öğretmenlerinin yapacakları görevler Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik ve **Psikolojik Danışma** Yönetmeliği'nde ayrıntılı şekilde belirtilmiştir.

OKULLARDAKİ REHBERLİK HİZMET ALANLARININ SINIFLANDIRILMASI

Okul PDR hizmetleri kapsamında verilen hizmetler doğrudan ve **dolaylı hizmetler** olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

A)Doğrudan Hizmetler

Bu grupta yer alan hizmet alanları doğrudan öğrenciye yönelik PDR hizmetlerini içermektedir. Doğrudan hizmetler 6'ya ayrılmaktadır.

1)Psikolojik Danışma

2)Oryantasyon

3)Öğrenciyi Tanıma

4)Bilgi Toplama ve Bilgilendirme

5)Yöneltme ve Yerleştirme

6)İzleme Hizmetleri

B) Dolaylı Hizmetler

Bu grupta yer alan hizmet alanları, doğrudan öğrenciye yönelik olmayan fakat öğrenciye sunulan PDR hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini arttıran onları tamamlayıcı bir nitelik taşıyan hizmetlerdir. Dolaylı hizmetler 5'e ayrılmaktadır.

1)Okul PDR Programını Hazırlama

2)Konsültasyon

3)Anne-babaya Rehberlik

4)Çevre ili İlişkiler

5)Araştırma ve Değerlendirme Hizmetleri

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİKTE DOĞRUDAN ÖĞRENCİYE DÖNÜK HİZMET ALANLARI:

1.PSİKOLOJİK DANIŞMA HİZMETLERİ:

Psikolojik danışma hizmetleri tüm rehberlik hizmetlerinin özünü oluşturur. Psikolojik danışmadan yoksun rehberlik hizmetleri tam sayılmaz. Diğer rehberlik hizmetleri arasında daha teknik daha duyarlı olan, ancak uzman personel tarafından profesyonel düzeyde sunulabilecek hizmetlerden oluşur. Psikolojik danışma hizmetleri doğrudan doğruya bireylerle psikolojik danışma yapmayı kapsar. Psikolojik danışma,kendini tanımak ve anlamak isteyen herkese verilebilecek bir hizmettir.Psikolojik danışma çeşitli nedenlerle uyum sıkıntısı çeken,kendini yalnız hisseden,başarısız ve değersiz gören kimselere,sorunlarının kaynağını ve çözüm yollarını görmede yardımcı olur.(N.Kpss,2002;sayfa:83)

Bireyin tanıma servisinin çalışmaları ile sağlanan bilgiler, bireyin benlik tasarımına katılması ve davranışa dönüştürülmesi halinde anlam taşır. Ölçme değerlendirme sonuçları kişinin benlik tasarımına ne kadar ters düşüyorsa ve benlik tasarımı ne kadar katı ise reddetme o kadar kesin olmaktadır. Böyle durumlarda psikolojik danışmaya ihtiyaç vardır.(A.KPSS,2002;sayfa:139)Psikolojik yardıma ihtiyacı olan ve yardım alana 'Danışan',yardım edene ise 'Psikolojik Danışman' denir. Psikolojik danışma sadece bir danışan ve danışman arasındaki bir görüşme ise buna 'bireysel psikolojik danışma',birden fazla danışanla aynı anda görüşme şeklinde yürütülüyorsa buna da 'grupla psikolojik danışma' denir. Grupla psikolojik danışmada danışan sayısı genellikle 8-12 arasında değişmektedir. Bireyin sorunları uzun bir zaman içinde oluştuğundan,giderilmesi de zaman ve gayret ister.Bireysel danışmalar genellikle haftada bir kez olmak üzere yaklaşık 45-50 dakikalık oturumlar şeklinde,grupla danışmalar da yine haftada bir kez olmak üzere 1,5-2 saatlik oturumlar şeklinde yürütülür.Bireysel danışmada görüşmelerin ne kadar süreceğini genellikle danışanın sorununun niteliği ve danışmaya olan ihtiyacı belirler.Görüşmelere devam edip etmemeye danışan ve danışman birlikte karar verir.Grupla psikolojik danışmada ise sürecin tamamlanması için genellikle 10-12 oturum yapılır.Psikolojik danışma yardımında kısa,orta ve uzun vadeli amaçlardan söz edilebilir.Örneğin her psikolojik danışma oturumunda gerçekleştirilebilecek amaçlar kısa vadeli,birkaç psikolojik danışma ile bireyin mevcut sorunlarının giderilmesi amaç olarak gösterilebilir.Kendini gerçekleştirme ise psikolojik danışma yardımının uzun vadeli amacıdır.(Kaya,2004;sayfa 68-69)

PSİKOLOJİK DANIŞMANIN İLKELERİ:

- 1.Psikolojik danışma demokratik, insancıl kuralların işlediği bir ortamda gerçekleştirilmelidir.
- 2.Danışma herkese açık olmalıdır.
- 3.Danışma, yüz yüze gelerek yürütülmelidir.
- 4.Danışanla danışman arasında bir duygusal yakınlık kurulmalıdır. Danışma karşılıklı saygı,güven içtenlik oluşmasını ve iki yanlı gönüllülüğü gerektirmektedir.
- 5.Danışma rahat ve uygun bir ortamda yürütülmelidir.
- 6.Danışan ne denli sorunlu olursa olsun, bir hasta olarak değil, normal bir kişi olarak karşılanmalıdır.
- 7.Danışman, başkası adına karar verme, seçim yapma hakkına sahip olmadığı bilinciyle davranmalıdır. Danışanla ilgili eleştirme,yargılama,değerlendirme yapmamalıdır.
- 8.Psikolojik danışma hizmeti, bu işi kendine meslek edinmiş kişilerce yürütülmelidir.
- 9.Psikolojik danışma sürekliliği olan bir hizmettir.
- 10.Danışmaya özgü ahlak kurallarına uyulmalıdır.(Bakırcıoğlu,1994;sayfa:104-105)

PSİKOLOJİK DANIŞMADA UYULMASI GEREKEN ETİK KURALLAR:

- 1.Psikolojik danışma hizmetleri ile ilgilenen ve bu konularda sorumluluk alan uzmanların sürekli olarak verdikleri hizmetin kalitesini yükseltmeye çalışması;bunun için mesleki hazırlığını yine sürekli olarak yenilemeye ve geliştirmeye çaba göstermesi gerekir.
- 2.Uzmanlar psikolojik danışma hizmetlerinin bireyin özgürlük ve bütünlüğüne dayanan bir felsefesi ve bu hizmetlerin bütünlüğüne dayanan bir felsefesi ve bu hizmetlerin kendine özgü etik kuralları bulunduğunu kabul etmek; mesleki uygulamalarında her zaman bu felsefe ve etik kurallar doğrultusunda davranmak zorundadır.
- 3.Psikolojik danışma hizmetlerinde uygulamalarda bulunan uzmanlar bu hizmetlerin toplumda benimsenmesi ve yaygınlaşması ve böylece bir meslek olarak gelişmesi için bu mesleklerin çevrede tanıtılması ve böylece bu hizmetler hakkında olumlu bir kamuoyu gelişmesine çaba göstermelidir.
- 4.Psikolojik danışma uzmanları kendi meslektaşlarından her zaman etik kurallara uygun davranışlar beklemelidir.
- 5.Uzmanlar görevli bulundukları kurumun amaç ve ilkeleriyle genel bir uyum içinde, psikolojik danışma hizmetlerinin dayandığı temel felsefe ve etik anlayışların kurumun diğer üyeleri tarafından da benimsenmesi yolunda çaba göstermelidir.
- 6.Uzmanlar kendi çalışmaları hakkında gerektiğinde arkadaşlarına, diğer kişilere, üst yöneticilere ya da kamuya bilgi verirken mesleki etik kurallar içinde kalmalı, verilen bilginin doğru ve sunuş biçiminin duruma uygun olmasını sağlamalıdır.
- 7.Psikolojik danışma hizmeti veren uzmanlar, psikolojik yardım isteyen danışmanların sahip olduğu tüm seçme ve karar verme haklarına saygılı olmak ve bu hakların devamını sağlamak zorundadır.
- 8.Psikolojik danışma uzmanları kurduğu psikolojik danışma ilişkisini ve bu ilişki süresince danışanlar hakkında edindiği bilgileri gizli tutmak zorundadır.
- 9.Psikolojik danışma ilişkisi sırasında başka kişiler için açık ve yakın bir tehlikenin bulunduğu anlaşıldığında danışman, danışan kişinin kimliğini açığa vurmaksızın durumu ilgili sorumlulara bildirmeli ve durumun gerektirdiği önlemleri almalıdır.(Kepçeoğlu,1994;sayfa 90-91)